75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 172. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 18-го ВЕРЕСНЯ 1968 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 18, 1968 N. 172. VOL. LXXV

— ОСТАННІ ВІСТІ —

Вівторок, 17 вересня, 1968

В АМЕРИЦІ

СОЦІЯЛІСТИ ЛІТЕПЛО ПІДТРИМУЮТЬ кандидатуру Гомфрі і домагаються поразки Ніксона та Воллеса. 20-членний Крайовий Комітет Соціялістичної Партії ЗСА заявив, що він не може офіційно заявитися за Гомфрі тому, що Гомфрі підтримує урядову політику в справі війни у В'єтнамі. Але цей Комітет „по-тихо" рекомендує своїм прихильникам голосувати на Гомфрі, хоч і без того ентузіязму, з яким соціялісти в 1964-му році голосували на Джансона. Давніше соціялісти зголошували свого власного кандидата, яким бував Норман Томас, а який тепер має 83 роки і вже не кандидує. Томас в 1932 році зібрав був 800,000 голосів.

ЛІКИ ЗАНАДТО ДОРОГІ, І СТАРШІ ОСОБИ, головним чином пенсіонери, не мають грошей, щоб їх купувати, — як ствердила окрема комісія, яку зоранізував був Департамент здоров'я, освіти та добродійности. У звіті цієї комісії говориться про це, що дуже часто дорогі ліки не сполучені з великим риском, який оправдував би високі ціни ліків. Старші особи, на жаль, мусять дуже багато користати з ліків, бо вони часто хворують. Ця комісія працює від травня 1967 року, вона рекомендує контролю ліків та їх цін. Голова Товариства Фармацевтичних Промисловців Джозеф Стеттлер критикує деякі частини звіту цієї комісії.

ДЕМОКРАТИЧНИЙ ПРЕТЕНДЕНТ НА КАНДИДАТА на президента сенатор Юджін МекКарті заявив, що він аж за три тижні виявить, кого буде підтримувати в цьогорічних президентських виборах. Зараз по Номінаційній Конвенції в Шикаґо МекКарті сказав, що він не може підтримувати демократичного кандидата Гомфрі, ані республіканського Ніксона. Тепер МекКарті заявив, що на нього натискають, щоб підтримував віце - президента Гомфрі, але він в цій справі виявить своє становище аж після повороту з вакацій, які він впродовж двох тижнів відбуватиме в Ніцці у Франції.

ЕКОНОМІСТ ГЕНРІ КАВФМАН ПЕРЕДБАЧАЄ, що в найближчих місяцях зменшиться відсоток від позичок, бо запотребування на позички значно зменшиться. В найближчих дев'ятьох місяцях, це значить до 30-го червня 1969 р., запотребування на позички зменшиться на 16 більйонів дол. і становитиме 64 більйони дол., а в році, що закінчився 30-го червня 1968-го року, позички виносили 80 більйонів дол. У федеральному бюджеті на 1968-ий рік дефіцит виносив 25.4 більйона дол., а в 1969 році він передбачений на 5 більйонів дол.

ДОМАГАЄТЬСЯ 5 МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ ВІДШКОДУВАННЯ за те, що його незаконно заарештовано, засуджено та 28 років тримали в шпиталях для умово хворих. Цим покривдженим є 61-річний Пітер Дорак, який заскаржив повіт Нессо в стейті Ню Йорк за „незаконний арешт, злісне оскарження і незаконне в'язнення та придержування в шпиталях для умово хворих" в часі від 10-го листопада 1939-го року до 19-го липня 1967-го. Його заарештували без судового наказу і під примусом змусили до того, що він признався до злочину підпалу двох бонґалів. Дорак перебував в шпиталях в Ню Йорку, в Деннеморі, в Бінґгемтоні, звідки його звільнили.

У СВІТІ

БЕРТРАНД РАССЕЛ ПЕРЕСТЕРІГ в листі до лондонського „Таймса", що кремлівські володарі роблять пресію на чеський уряд, щоб той перевів „показовий суд", над двома „сіоністами", які буцім-то вели „контрреволюційну" роботу. Тими „сіоністами" є член Президії чеської компартії Франтішек Кріґель і голова спілки чеських письменників Едвард Гольдштукер. Понад 80-літній англійський філософ, лавреат нагороди Нобеля, пацифіст Бертранд Рассел, хоч відомий комунофіл, натаврував совєтську окупацію Чехо - Словаччини та обурюється, що большевики шукають „жертвенних козлів" на виправдання своєї важкої помилки.

БРИТІЙСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЗАПЕРЕЧИЛО, наче б кольорові іміґранти були винуватими у зрості злочинства. У Британії є 50 мільйонів білих і кругло один мільйон кольорових осіб, до яких враховані індійці, пакістанці, африканці й мурини з Західньої Індії. З-посеред арештованих в „кольорових дільницях" великих міст — тільки 4% припадає на не-білих.

79-ЛІТНІЙ ПРЕМ'ЄР ПОРТУГАЛІЇ БЕЗНАДІЙНО ХВОРИЙ. Він мав важку операцію 5 вересня ц. р. і спершу йому покращало, але стан раптом погіршився. Антоніо де Олівейра Салязар є насправді диктаторським прем'єром впродовж останніх 36-ох років. 14 серпня ц. р. він упав, коли заламалось під ним крісло на чердаку корабля В кілька днів після того він відчув послаблення зору, а знову за якийсь час втратив владу у правій руці. Ствердивши сціп крови в голові прем'єра, лікарі не мали надії на його рятунок, але операція неначе вдалася. Однак позавчора наступив параліч лівого рамена.

ГЕНЕРАЛ МЄЧИСЛАВ МОЧАР ПРИЄДНАВСЯ до становища Владислава Гомулки в справі збройної інтервенції в Чехо - Словаччині. Мочар — недавній міністер внутрішніх справ і член Політбюра польської компартії, є найбільшим суперником Гомулки до влади, але вони обидва антисеміти під плащиком противників „сіонізму". Мочар солідаризувався з участю Польщі в совєтській збройній інвазії в Чехо - Словаччині.

ЧЕСЬКИЙ ПРОФЕСОР ІВАН СВІТАК НЕ ПОСЛУХАВ заклику теперішніх правителів Чехо - Словаччини і рішив не вертатися до Праги. 42-річний професор естетики був в часі інвазії до Чехо - Словаччини на одному міжнародному конґресі у Відні. Він був тим, що перший домагався публічно виявити тайну „самоґубства" міністра закордонних справ ЧСР Яна Масарика в 1948 році та доказував, що це большевицькі аґенти вбили Масарика. Голова Російського Інституту при Колюмбійському університеті в Ню Йорку Збіґнєв Бжезінський запросив Світака до праці в тому університеті.

ІЗРАЇЛЬСЬКІ ВОЯКИ ВБИЛИ арабського суддю Шавкі ель-Фарраха, мешканця містечка Газа в смузі тієї самої назви, що її Ізраїль окупував в минулорічній війні. Поліція пошукувала того арабського діяча від 5-ох тижнів, закидуючи йому шпигунство в користь підпільно - революційної арабської організації Аль Фатах. Він скривався та згинув під час утечі перед військовою стежею.

У ПРАЗІ ВІДКРИТО нічні ресторани, бари й кабарети, але скрізь пустки і нема там давнього безтурботливого настрою. В перших двох тижнях після совєтської окупації всі ресторани й інші прилюдні підприємства були закриті від 6.30 попол.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРЕСПОНДЕНТ ДОБАЧУЄ УКРАЇНСЬКИЙ АРҐУМЕНТ У СОВЄТСЬКІЙ ІНВАЗІЇ НА ЧССР

Відомий американський журналіст Джордж Веллер (George Weller) уважає, що одним із головних причин совєтської інвазії на Чехо-Словаччину був страх Москви і її ґавляйтерів у Києві, що „зараза" демократизації і лібералізації чехо-словацького комуністичного режиму може поширитись на Україну, вславлену своєю боротьбою проти Москви. У кореспонденції з Букарешту, Румунія, та поширеній по лінії Америці Chicago Daily News Service, Джордж Веллер пише:

У незакінченій розв'язці загадки, чому Росія згнобила Чехо-Словаччину, бракуючим звеном щодо совєтських мотивів є Україна.

Україна номінально є незалежною та забезпечує Росії один з двох додаткових голосів в Об'єднаних Націях. Але Україна є рівночасно найбільшою добиччю і найбільшим внутрішнім клопотом Москви.

46 мільйонів українців — це повнокровні мешканці півдня, багаті в землю і нафту, клімат і культуру. Здушення чеського лібералізму важливе з уваги на те, що він заражує східніх німців, поляків, мадярів і навіть флегматичних болгарів. Але в темпераментній крові українців воля — якщо б їй дозволено поширитись — могла б означати революцію. Вона могла б навіть означати здійснення права на сецесію, яке ґарантує совєтська конституція. Пошесть „незалежного соціялізму" могла б перекинутись з України на 14 інших совєтських республік.

Щоб не допустити поширення цієї пошести на схід, Росія відтяла в 1945 році східню частину Чехо-Словаччини. Границю змінено по-перше на те, щоб дати червоній армії безпосередній доступ до Чехо-Словаччини, замість через католицьку Польщу і католицьку Мадярщину. А по-друге, всіх українців, які жили в Чехо-Словаччині, включено в Совєтську Україну. Метою цього було не допустити до будь-якої „зарази" через кордон.

Для вдосконалення такого відмежування, всіх українських католицьких священиків змушено пристати до українського православного священства. Для совєтів було турботливим спостереженням, як президент Людвік Свобода одержав у серпні підтримку католицьких єпископів для „нового напрямку". Коли в Кремлі прийшло до скреготу, обидва голоси, які найсильніше домагалися окупації Чехо-Словаччини, були українські. Найголоснішим був українець, який втратив би позицію, якщо б чеський комунізм поширився на схід: Петро Шелест, секретар української (комуністичної)

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ґолова Космічної Адміністрації Вебб зголосив свою резиґнацію

Вашинґтон. — Джеймс Е. Вебб відвідав президента Джансона в Білому Домі і повідомив його, що він думає залишити своє становище з днем 7-го жовтня ц. р. Він очолював Крайову Аеронавтичну і Космічну Адміністрацію майже вісім років, на урядовій праці перебував 25 років і вирішив в 62-му році життя залишити державну службу. Після конференції з Президентом Вебб відбув пресову конференцію, на якій заявив, що залишає своє становище не тому, що він невдоволений із урядової політики, тільки тому це робить, що бажає відійти на відпочинок. Вебб заявив журналістам, що ЗСА стоять на другому місці в дослідах космосу, бо Конґрес зменшує щороку видатки на космічні досліди. Він висловив сумнів чи вдасться ЗСА до 1970-го р. вислати астронавтів на Місяць, як це було заплановано від довшого часу. Президент найменував на діючого директора Космічної Адміністрації теперішнього заступника її голови д-ра Томаса Пейна. Ще не знати, чи Л. Б. Джансон найменував Т. Пейна на голову аж до кінця своєї каденції, це значить до 20 січня 1969-го року. Вебб критикував зменшування фондів на космічні досліди, бо деякі члени Конґресу послуговуються цими фондами немов бичем в боротьбі проти Уряду. Цього року на космічні досліди запропонував Уряд найменшу суму в шістьох фінансових роках — $4.17 більйона, а Конґрес зменшив цю суму на $ 370 мільйонів. Директор бюджету Чарлз Цвік повідомив, що мають зменшити цю суму ще на $100 мільйонів.

НАТО переводить маневри — совєтське військо залишиться в ЧССР

Бонн. — Збройні сили Атлантійського Союзу (НАТО) розпочали подвійні маневри: на території Західньої Німеччини, в Баварії, між Штутґартом і Мюнхеном, відбуваються наземні маневри на терені 1 950 кв. миль, з участю трьох західньо-німецьких дивізій, американської танкової бриґади й французького стежного полку. Ці маневри, названі „Чорним левом", охоплюють 42 000 вояків. Водночас на на східніх водах Атлантику відбуваються морські маневри „Срібна вежа", з участю понад 100 воєнних кораблів та кількох сот літаків. Суходільні маневри в Баварії були передбачені ще перед совєтською окупацією Чехо-Словаччини. Щоб не напружувати внутрішньої ситуації в Чехо-Словаччині, вирішено тоді відсунути передбачений терен маневрів далі від чеського кордону вглиб Баварії. Совєтська преса все одно таврує теперішні маневри, як ніби доказ на „аґресивні заміри" НАТО. В західніх військових і політичних керівних колах все ще дебатують над заходами безпеки, що їх треба вжити у зв'язку з совєтською інвазією в Чехо-Словаччині. ЗСА плянують відіслати назад до Західньої Німеччини 4 ескадрилі бомбовиків Ф-4, разом 96 літаків, і дві змеханізовані піхотні бриґади, 28.000 вояків, що їх відкликано відтіль літом цього року. Вони повинні взяти участь у військових маневрах, передбачених на листопад-грудень ц. р. ЗСА плянують збільшення своїх бойових сил в Західній Европі з одночасним зменшенням тамошніх військово-адміністраційних та інших небойових частин, як напр. скомасування морських головних квартир в Лондоні й Неаполі і т. п. реформи. Все ще не відомо, чи рада міністрів закордонних і військових справ членських держав НАТО відбудеться щойно в грудні, чи швидше.

Ніксон певний перемоги, думає про склад свого кабінету

Індіянола, Айова. — Колишній віце-президент Ричард М. Ніксон щораз певніший в тому, що він виграє цьогорічні президентські вибори і в січні 1969-го року засяде в Білому Домі. Ведучи виборчу кампанію в стейті Айова, Ніксон відвідав фармера Елберта Ґуда, який працював із своєю родиною, та запросив його до себе в гості до Білого Дому у Вашинґтоні. Ніксон думає про склад свого майбутнього кабінету. Він плянує більшу гармонію між Департаментом Оборони і Державним Департаментом. Він не думає сам вести закордонну політику, як це робив покійний президент Джан Ф. Кеннеді. Прізвища нюйоркського губернатора Рокефеллера та колишнього губернатора Пенсилвенії Вілліяма В. Скрентона вже тепер згадується як важливі члени кабінету Ніксона. Ніксон пробував працювати фармерською машиною на фармі Ґуда, який після цього сказав: „Якщо ви зможете так дбати про цілу країну, як ви обслуговували цю машину, то все буде гаразд!" Ніксон питався фармера, чого в дійсності хочуть фармери від Вашинґтону. Фармер Ґуд відповів: „Чесности! Ми бажаємо, щоб нам говорили правду!"

Еміґрація УНР відбула свій перший з'їзд

Ґлен Спей, Н.Й. — Під час зв'язаного зі Святом Праці довгого кінця тижня 31-го серпня і 1 та 2-го вересня, тут на оселі УРСоюзу „Верховина" відбувся Перший З'їзд Еміґрації УНРеспубліки з участю Президента УНР в екзилі Миколи Лівицького і багатьох видатних діячів цієї еміґрації. З'їзд відкрив В. Саленко, молитву провів о. Сікорський, а нарадами проводила президія, яку очолював М. Григоріїв. Під час З'їзду доповідали: ред. Борис Ржепецький, ген. В. Филинович та пані Василина Шраменко. У перший день З'їзду, в суботу 31-го серпня, відбувся святочний бенкет, під час якого промовляли президент М. Лівицький і Владика Мстислав, а З'їзд коротко вітали п. Антін Батюк, п. Йосип Лисогір та інші. Майстром церемонії був артист Іван Самокиш. Наради продовжувалися в неділю після Служби Божої та після обіду, а ввечері того ж дня відбулася мистецька програма, якою проводив п. В. Сердюк. У третьому дні З'їзду, в понеділок 2-го вересня, схвалено відповідні резолюції й відбувся прощальний обід для Президента М. Лівицького.

Оля Шуя — нова „Мі́сс Союзівка"; Зірка Городиловська і Марта Пришляк — її дружки

Союзівка, Керґонксон. — Оля Шуя, 17-літня студентка останнього року середньої школи і пластунка, дочка пані Катерини і Степана Шуїв з Лорейн, Огайо, була обрана на „Мі́сс Союзівку" на 1969-й рік під час багатолюдного і традиційного, бо вже 13-го з черги „Дня Українського Народного Союзу" на цій його оселі минулої суботи, 14-го вересня. Двома дружками нової королеви Союзівки були обрані Зірка Городиловська з Шикаґо і Марта Пришляк з Гартфорду. Цьогорічний вибір „Мі́сс Союзівки" відрізнявся від попередніх тим, що її обрано зпоміж 10 „краль тижня", які були вибирані кожної п'ятниці впродовж вакаційного сезону. Всі 10 краль були представлені численним гостям Союзівки вже під час концерту, що попередив забаву та відбувся з нагоди 75-річчя „Свободи". Цими кралями тижня були: Марта Стратієнко, Оксана Бучацька, Марта Пришляк, Христя Швед, Ліда Тим'як, Марта Прухницька, Галина Сарач, Оля Шуя, Зірка Городиловська і Рома Коваль. Жюрі становили: інж. Ярослав Рубель, інж. Орест Бедрій, п. Мирослав Ломаґа, п. Ярослав Ставничий та п. Михайло Метрінко. Функцію секретарки, що полагоджує всі формальності, виконувала, як і в усіх попередніх роках, пані К. Стецюк. Вибір нової „Міс Союзівки" та її дружок проголошено під час забави й тоді відбулася їх коронація. Новій „Міс Союзівці" передала корону її попередниця, Андрея Кейбіда. Майстром церемонії був маестро Володимир Гентиш.

На фото поруч:
„Міс Союзівка" на 1969-ий рік і її дружки. Стоять (зліва): дружка Марта Пришляк, „Міс Союзівка" Оля Шуя та дружка Зірка Городиловська



ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ТРІЮМФАЛЬНА ПОДОРОЖ УКРАЇНСЬКОГО КАРДИНАЛА ЙОСИФА СЛІПОГО ПО КРАЇНАХ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Куритиба, Бразилія. — Після радісної і торжественної зустрічі з українською громадою в Каракасі, у Венесуелі, Верховний Архиєпископ Української Католицької Церкви Кардинал Йосиф Сліпий прибув 29 серпня до Куритиби в Бразилії — столиці стейту Парана, найбільш заселеного українцями та бразилійцями українського походження. Після тріюмфальної зустрічі Їх Блаженства українцями на налетовищі, наступного дня Кардинал Кир Йосиф Сліпий відвідав губернатора стейту Парана, префекта Куритиби, латинського Архиєпископа та Паранський Сойм, при тому відбувались незабутні зустрічі з українським громадянством. Естадуальна посолка Дульсе Салес Куня Брага і голова Українсько - Бразилійського Об'єднання переслала Їх Блаженству листа-телеграму, що розпочинається такими словами: „Із Сан Павло пересилаємо щирий привіт Вашому Блаженству, бо Ви є символом Української Католицької Церкви і твердинею нашої спільної справи в бажанні усім поневоленим народам, що впали жертвою безбожного матеріялізму — здобути свободу, постійний ідеал людства". Надійшло багато подібних листів-привітів.

Дня 31 серпня Кардинал Йосиф Сліпий, в супроводі о. шамб. д-ра М. Марусина і священослужителів Української Католицької Церкви, відвідав українців у Прудентополісі, і того ж дня прибув знову до Куритиби, де увечорі відбувся Концерт-Академія на пошану Його Блаженства. Академію відкрив Р. Куліцький, привітавши від імени сотень тисяч українців у Бразилії Українського Кардинала, під невтихаючі оплески присутніх. Коротку доповідь виголосив інж. А. Хома, а потім представники різних товариств і організацій вітали Найдостойнішого Гостя. У мистецькій частині виступали хори, гурток бадуристів і солісти.

(Закінчення на стор. 3-ій)

Державна пошта Арґентини видала спеціяльну печатку з нагоди приїзду Кардинала Кир Йосифа



Буенос Айрес. На відзначення відвідин Арґентини Кардиналом Кир Йосифом Сліпим, Верховним Архиєпископом Української Католицької Церкви у світі, державна пошта Арґентини видала спеціяльну печатку на два дні побуту Кардинала та відкрила на 7 і 8-ме вересня окремий поштовий відділ біля української католицької катедри в Буенос Айресі. Як повідомив ред. Юліян Середяк, українська фірма Мирослава Самоверського випустила перед приїздом Найвищого Гостя спеціяльні пам'яткові конверти з написами українською і еспанською мовами та кольорову поштову марку-наліпку з зображенням Кардинала Йосифа Сліпого, виконану мистцем М. С. На фото: репродукція святкової конверти із державною арґентинською пропам'ятною печаткою.

Архиєпископ Кардинал Йосиф Сліпий відвідає Каліфорнію

Лос Анджелес (С. В.) — Як інформує парох української католицької церкви в Лос Анджелес о. М. Колтуцький, Верховний Архиєпископ Кардинал Йосиф Сліпий відвідає українську колонію в тому місті. Українська громада, а зокрема українська католицька парохія в Лос Анджелесі, яка належить до Шикаґівської Дієцезії, матиме честь гостити Пастиря українського католицького світу. Кардинал Йосиф Сліпий прибуде до Лос Анджелесу на триденний побут, від 30 вересня до 3-го жовтня, у поворотній дорозі з Південної Америки. За ініціятивою о. М. Колтуцького та при тісній співпраці голови Українського Культурного Осередку в Лос Анджелесі створено Громадський Комітет з представників усіх церковних та громадських організацій міста, заплянувано величаву святочну програму, яка передбачає Архипастирську Службу Божу, стрічу з громадянством і молоддю, святочний бенкет, стрічу-привітання з провідниками релігійного світу на чолі з Кардиналом Мек Інтаєром, гостинне привітання майором С. Йорті і т. д.

Андрій Добрянський гратиме головну ролю в опері Штравса у Клівленді

Ню Йорк. — Відомий український співак, бас-баритон Андрій Добрянський, соліст Метрополітальної Крайової Опери, виступить в днях 20 і 21 вересня ц. р. з рамени Лейк Ері Опера в опері Ричарда Штравса „Капріччіо", виконуючи головну ролю директора театру Ля Рош. Буде поставлена ця опера в залі Сіверенс Голл у Клівленді.

Кілька місяців тому Андрій Добрянський, на запрошення диригента світової слави Зубіна Мегти, виступав із Лос Анджелес - фільармонією в ролі Гундінґа в опері Ваґнера „Валькірія" та в другому концерті Зубіна Мегти в „Гурреліде" Шенберґа. Цієї осени А. Добрянський плянує серію концертів по різних осередках українського поселення З'єднаних Стейтів Америки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Одна держава – один голос

Ідеться про принцип рівности всіх держав - членів Об'єднаних Націй. Цей принцип визнає тільки один виняток: 5 великодержав, членів - засновників ОН — ЗСА, Британія, Франція, СССР і Китай — мають право „вета" в Раді Безпеки, як її постійні члени. Зрештою, на кожній Асамблеї ОН всі держави - члени мають по рівному одному голосу. Очевидно, у практиці великодержави користуються таким моральним і політичним авторитетом, що частина членських держав все ще орієнтується — про сучасному двополюсі світу — на становище ЗСА чи СССР. Але малі держави, знехтувавши становищем великодержав, можуть укласти коаліцію і таким чином змайоризувати Генеральну Асамблею чи її преважливу Політичну комісію.

Ця справа заактуалізувалась, коли Рада Безпеки доручила прийняти як 125-го члена Об'єднаних Націй державу Свазіленд, що має 400.000 населення і 3.700 кв. миль території, себто менше за стейт Коннектикат. Але Свазіленд не є найменшою державою в ОН, шість інших держав ще менші з нього: Острови Мальдиве мають тільки 112 кв. миль і 97.000 мешканців, Мальта і Барбадос малощо більше. Черговою суверенною державою має стати тихоокеанський острів Мауру з населенням 4.900 осіб і територією 5.263 кв. миль. Кожна з тих держав за чартером ОН рівна З'єднаним Стейтам і має по одному голосу.

Генеральний секретар ОН У Тант звернув увагу на цю аномалію в своєму звідомленні до Генеральної Асамблеї вже три роки тому. Він не піддавав під сумнів морального права тих мікроскопічних держав на членство в ОН, але пригадав, що це не тільки честь належати до Об'єднаних Націй, але й різні конкретні обов'язки, з якими пов'язані і кошти і людські та матеріяльні ресурси. Наприклад, треба мати в ОН свого постійного репрезентанта, отже бодай мінімальний апарат. Велика кількість таких мініятюрних держав в ОН зменшує повагу тієї установи не тому, що вони невеликі, а тому, що їх „державні мужі" не визнаються в світових проблемах і не приносять ніякої користи найвищій світовій організації.

Тому не дивниця, що коли Об'єднані Нації мають тепер аж 125 членів, то всі найголовніші міжнародні справи вирішують великодержави — поза цією установою.

Нові „врата адові"

В одній з найновіших промов Папа Павло VI, засуджуючи совєтську збройну інвазію супроти Чехо - Словаччини, закликав християнський світ молитися за вірних тієї країни. Цей заклик стосується різних народів, у тому числі й українців.

Незадовго перед збройним нападом на ЧССР, Прага офіційно визнала існування Української Греко-Католицької Церкви в ЧССР. 10-го квітня ц. р. в Кошицях відбувся З'їзд священиків Пряшівської єпархії, на чолі з списком Василем Гопком. Згідно з інформаціями, до того часу перебрано 147 греко-католицьких парохій і 185 священиків зголосилося до душпастирювання. Один із священиків УГКЦеркви в Чехо - Словаччині розповів про свій хресних шляхах, якими пройшли й інші українські священики за уряду Новотного. Місяцями він переховувався, його шукали, допитували його родину, нарешті його спіймали, били до крови, змушували зректися віри. Три роки сидів він у в'язницях, 11 років працював на тяжкій роботі, його трактували, як злочинця . . . „Господь виключав наші молитви . . . Наша Церква виходить з катакомб на волю", — казав цей священик.

Московсько - імперські контрреволюціонери брутально спинили процес оздоровлення життя в Чехо - Словаччині, танками розчавлюючи паростки свободи, між якими вишневим цвітом пробивались і гілки Української Греко-католицької Церкви — однієї з історичних Церков України. Ще не відомі розміри переслідувань, арештів і утисків українського населення на Пряшівщині, але чого можна сподіватись від брутальної московської сили?

Совєтська повторна окупація ЧССР, як і жадні „врата адові" не подолають Христа, не припинять релігійного життя. Минули сталінські часи, минуться й брежнєвсько-шелестівські.

І. Лучишин

ЗРАЗКОВА ЛЕКЦІЯ МОСКОВСЬКОГО „БРАТЕРСТВА"

Совєтську збройну інвазію в Чехо - Словаччині докладно описав швайцарський кореспондент у Празі А. Кольшютер. Подаємо лише один момент із „братньої" зустрічі совєтських „визволителів" з проводом чехословацьких комуністів:

Десь по 2-ій годині вночі 21 серпня совєтські панцерні частини обсадили в Празі замок Градчин, де засідала президія КП ЧСР. До залі засідань вдерлася з пістолями в руках озброєна ватага і змусила всіх присутніх стати лицем до стіни, не ворушитися й не говорити ні слова. Після того випровадили геть Дубчека, Свободу й Смрковського. Щойно пізніше стало відомо, що їх завезено до Москви на „дружню" нараду з кремлівськими диктаторами.

Решту учасників засідання Президії КП на Градчині звільнено по полудні 21 серпня.

„У підпільному виданні газети „Руде Право" опубліковано через кілька днів після того, що багатьом арештованим забрано їхні годинники. Від того часу кружляв по Празі такий анекдот: „Пропали годинники! Може совєтського виробу? Ні! Окупанти цікавилися тільки швайцарськими!"

Прощальне слово часопису „Літерарні Лісти"

22 серпня, на другий день совєтської окупації, редакція останнього ще вільного чеського часопису „Літерарні Лісти" прощалася зі своїми читачами:

„Любі, Читачі! В цій хвилині не знаємо, чи слова, що їх оце пишемо, не є останні на довгий час або може й назавжди.

„Наша країна, що бажала жити в соціялізмі і в мирі, була знасилувана державою, проти якої не маємо інших засобів оборони, як тільки духові. Танки чужої держави гуркочуть під нашими вікнами, з яких ми до Вас промовляємо в найбільшій тривозі. Обіцянки знову виявились брехнею, правда знову задушена. Прикладів ворожих рушниць стукають у наші двері, чужі війська маршують через наші міста — тільки тому, що ми у себе відчинили брами тюрем, порозкривали вікна, бо людям було вже неможливо дихати.

„Поки житимемо, не перестанемо вірити в силу нашої правди, правди волі, розуму й чесности! Воля жити в свободі і в людській гідності незламна! В історії людства ще ніхто не зміг зламати її.

„Також той, хто мусітиме жити під насильством, не буде звільнений від твердого обов'язку — насильство нехтувати й ним погорджувати.

„Погорджувати всіми, хто пішов за неправдою, хто тій неправді підкорився".

Окупація не тільки військова, але й цивільно-адміністративна

Поряд з совєтськими танками прибули до ЧССР також численні цивільні „дорадники", що втискаються до чехословацького державного апарату. В розмові з журналістами прем'єр-міністер Черник подав до відома, що совєтські „помічники" сидять у його канцелярії та в інших міністерствах. Совєтський посол Червоненко перебрав функції губернатора ЧССР.

Під тиском Москви чехословацьке державне й партійне керівництво помалу капітулює. Голова парляменту Смрковський був змушений у своєму інтерв'ю через радіо проголосити до певної міри покаянну заяву, мовляв, катастрофічне становище країни спричинене тим, що празькі реформатори помилково оцінювали міжнародну ситуацію і в своїх задумах не взяли під увагу інтересів СССР та інших „соціялістичних" союзників.

Парлямент ЧССР на домагання Москви був змушений обмежити свободу слова й преси.

Директори радіо і телевізії —Гейцляр і Пелікан „з власної волі" подалися до димісії. Парлямент був змушений погодитися також на створення „Дорадчої Комісії" для радіо і телевізії, з участю в ній совєтських „експертів".

Ось що писав про накинений Москвою намордник на свободу слова орган комуністичної партії ЧССР „Руде Право":

— Не смінть появлятися жадні новини чи коментарі про СССР, Польщу, Східню Німеччину, Угорщину і Болгарію з будь - якою критикою цих країн чи їх комуністичних партій.

— Не сміє бути ніякої критики основних принципів соціялізму в ЧССР. Не вільно передруковувати критичних коментарів із закордону.

— Не вільно вміщувати жадних інформацій і статтей з критикою чужого війська в ЧССР.

— Не вільно вживати термінів „окупант", „окупація".

— У коментарях про закордонну політику не вільно пропагувати клича про нейтралітет ЧССР.

Настрої населення

Швайцарський кореспондент А. Кольшютер описує настрої людности на провінції ЧССР, якої ще не досягли накинені Москвою розпорядження. Там ще й досі люди живуть духом революції проти окупантів.

Наприклад, у промисловому місті Коліні на стінах будинків видніють плякати: „За свободу віддамо своє життя!", „Дайте нам гребені, бо нашу країну завошивили", „Я проміняю моторовий ровер за голову кремлівського вола" і т. п. Совєтську армію називають агресором, окупантом.

Бургомістр Коліна і голова місцевої організації КП різко відмовив совєтському генерал - майорові, коли він хотів виступити перед робітниками хемічного підприємства, щоб з'ясувати їм, чому совєтське військо прибуло до Чехо - Словаччини. Свою відмову бургомістр мотивував так:

— Ми трактуємо присутність совєтської армії як окупацію і вимагаємо негайного відходу всіх окупаційних військ.

— Ми рішуче заперечуватимемо проти будь - якого контакту з нашими робітниками доти, поки ми загрожені вашими багнетами.

— Наша людність досягла такого культурного рівня, що може втримати порядок без допомоги окупантів, присутність яких вважає за провокацію і небажану.

І в інших містах, де вже діють нові „розпорядження про „нормалізацію" відносин, можна ще бачити на стінах „швейківські" карикатури. Взагалі письменники та журналісти починають тепер грати ролю Швейка і висловлюють свої думки натяками, іронічними завваганнями та мовою „між рядками". Цього власне не можуть стерпіти кремлівські диктатори.

Щодалі зростає ненависть чеського і словацького населення до москалів. І це діється в країні з давнім, так би мовити, традиційним москвофільством. Москалі самі допомогли їм прозріти й звільнитися від ілюзій.

Тепер чехи й словаки можуть легше зрозуміти нас — українців та інші поневолені народи, що віддавна пізнали суть російського імперіялізму.

ЩЕ ПРО ЦІНИ В УКРАЇНІ

Комуністи вважають себе матеріялістами, у противагу до ідеалістів.

Як матеріялісти, вони мали б подбати про економіку, матеріяльне з а б езпечення підвладних їм людей. Але комуністична система, фактично, неспроможна забезпечити справді нормальний економічний розвиток свого населення, і СССР посідає серед розвинених країн світу одно з найгірших місць щодо рівня життьової стопи.

Минулого року центральна влада в Москві винесла постанову, що мінімальним місячним заробітком на території СССР може бути заробіток в 60 рублів (долярів). Такі гроші й одержують за важку працю праллі, доярки при радгоспах, робітниці текстильних фабрик, доглядачки дітей по садках і яслах та багато інших категорій робітників. Якщо заробіток токаря чи високоваліфікованого слюсаря становить від 100 до 140 руб. на місяць, то вчитель дістає лише 70-75 руб. місячно; навіть шофер вантажного авта одержує 80 руб., але має змогу „закалимити" ще на хабарях за приватні, нелегальні перевози людей чи вантажів...

Чому ж найчесніші люди в СССР змушені вдаватись до дрібних крадіжок і ошуканств „держави"? Бо сама „держава" змушує їх до цього.

Важко людині з Америки повірити, щоб громадянин СССР мав прожити місяць за 60 долярів, навіть якщо він платить за спільне комунальне помешкання 10-15 руб., а за звичайні лікарські відвідини не платить нічого. Однак, кожний таки мусить придбати сорочку, а чоловіча сорочка, і то напіввовняна, коштує 18 рублів, про що інформувала київська „Радянська Україна" з 30 серпня 1968 р. Та ж газета подала наступні назви товарів і офіційні ціни на ті товари: жіночі панчохи 4 руб. 50 коп., гумова шапочка 1 руб. 15 коп., вовняний жіночий жакетик 25 руб., трикотажне жіноче убрання 74 руб., напіввовняний светер 23 руб., малий дитячий килимок 36 руб., трикотажне убрання дитяче 18 руб. 60 коп., хустка з чистої вовни 6 руб. 35 коп., капронова чоловіча сорочка 17 руб., доріжка килимова завдовжки в 4 метри — 40 руб., позолочений чоловічий годинник 40 руб. ровер — від 45 до 80 руб., тразиторні приймачі від 30 до 65 руб., електробритва „Харків" 22 руб. 50 коп., телевізор „Огоньок" 354 руб. та доплата за транспорт, холодильник „Дніпро-3" 225 руб. та доплата за транспорт, мотоцикл з причепом 1 200 руб., пральна машина без автоматизації — 85 руб. та доплата за транспорт, вовняна ковдра 37 руб., пилосмок 45 руб., вовняна чоловіча сорочка — 27 рублів.

Турист, який цієї весни побував у Москві й Києві, стверджує, що тієї ж самої марки - фабрики чоловіча біла сорочка коштувала в Москві 21 рубль, а в Києві 27 руб. Навіть коли б та сорочка була випродукована в Москві, то її перевіз ніяк не може коштувати аж на 6 рублів більше! Таким чином, до надзвичайно високих цін треба додавати ще й політику економічної дискримінації Москви в неросійських республіках, яка, звичайно не розпочинається і не закінчується на сорочці.

Дійсно, можна дивуватись, як населення дає собі раду, коли на сорочку синові треба працювати прибирально пів місяця.

Чи аж такі погані економічні справи в СССР? Певна річ, що В'єтнам треба оплачувати коштом заробітків працюючих, і п'яті колони, і червоних повстанців у горах Гватемалі, і закордонні комуністичні видання, і утримування найбільшої в світі армії, і виріб водневих бомб... За все треба платити, і Москва платить — коштом тих, яких, за вченням Маркса, комунізм мав зробити щасливими. І все таки здається, що величезні „ножиці" в СССР між заробітком і необхідними видатками є частиною політики Москви: той, для кого сорочка є важливою проблемою, буде найменше часу присвячувати іншим проблемам. За таких обставин Москва має вільне поле для дії, а її чорносотенне КҐБ завжди прибере окремих непокірних, які не хочуть замінювати прапорів свого життя і на найдешевші сорочки.

(л. п.)

Читайте українські книжки і газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

А. Бук

МАЙБУТНЄ ЗОЛОТА

(1)

В історії людства здавендавна золото — жовтий, шляхетний метал (хемічний знак Au, питома вага 19.3, без домішок, висококаратове, м'яке, кувальне, добре для виробів і прикрас; натомість у сполуці з кількома металами — тверде, вживається в дентистиці, біжутерії, монетах і індустрії) було голосним, а останніми часами, зокрема, стало дуже гучним. Вживане спочатку в чистому вигляді або в сполуці з мінералами золото було символом заможности, а пізніше стало комерційним засобом виміни грошей - валют, товарів між народами, зокрема у торговельних зносинах. Згодом вживано його і для виробу грошей-монет. Останніми часами воно широко застосовується в індустрії.

Сучасна людина, яка роками студіювала вартісність золота і зростаюче на нього запотребування, прийшла до висновку, що воно й надалі залишається містичним чинником по всіх закутинах світу. Тому й далі золото громадять у вигляді штабок, біжутерії, прикрас, монет, зокрема на Близькому Сході, в Европі, а останнім часом в Африці й Америці.

Відкриття покладів золота у Каліфорнії, в січні 1848 р., спричинило „золоту гарячку". Зростаючий попит на цей жовтий метал в індустрії, електроніці, біжутерії, дентистиці, стратосфері, телефонній індустрії і комп'ютерах спонукав до шукання нових покладів. Сьогодні є багато копалень золота в Африці (в Південно-Африканському Союзі, Гані, Родезії), в Америці (Канаді, ЗСА, Мехіко, Чілє, Перу), в Азії (в СССР, Японії, Індонезії) і в Австралії.

Одначе в останньому десятиріччі видобуток золота сповільнився і на кінець 1967 року становив коло 2 більйонів долярів.

Найбільшим продуцентом золота був і є Південно-Африканський Союз, країна стратегічних пунктів, океанських і міжконтинентальних доріг (зокрема, коли - унерухомлено Суецький канал), незліченні земні багатства якої і квітуча економіка мають американського інвестора (біля 750 млн. долярів американських інвестицій). Дев'ятнадцять мільйонів населення цієї країни мають 60% загального цілого Африки, а чорні (13 млн.) посідають тут більше авт як 235 мільйонів населення СССР. Річна продукція золота в Південно - Африканському Союзі становить 2 блн. долярів — понад 60% продукції цілого світу. За останніх 80 років видобуто тут 812 млн. унцій золота вартости 28.5 блн. долярів. Це дорівнює 60% світового запасу монетарного золота, що виносить 1.297 млн унцій, поминаючи СССР, з чого 242 млн. унцій видобуто в останньому десятиріччі. Найбільша копальня золота в Південно - Африканському Союзі Англо - Амерікен Корпорейшен, що дає 39% продукції цілої країни.

Дійсний стан продукції СССР невідомий, і його визначають приблизно на 250 млн. унцій (1967 р.). За ним стоїть Канада — біля 1/8 продукції Південно - Африканського Союзу і ЗСА — 4% продукції. Інші країни світу, включно з комуністичним бльоком, видобувають 25% річної продукції Канади. Загальна продукція золота у вільному світі за останній рік становила 363 млн. унцій. Одначе продукція останніх 5 років заповідається невиразно. У ЗСА продукція золота концентрується в двох стейтах: Савт Дакоті і Неваді — 96% комерційних резерв - покладів. Менші, поклади є в стейтах Каліфорнія, Вашінгтон. До другої світової війни видобували золото з доброго десятка копалень, тепер залишилося всього три, четверту, Голд Кінг Майн у стейті Вашінгтон минулого грудня закрито. Всі вони за 1967 рік дали 1.8 млн. унцій золота. Малі прибутки, високі кошти продукції і регульована урядом ціна не гарантують зросту продукції. Найстарша (90 років) і найбільша з них копальня Гомстейк Майн, яка давала 1/3 всієї продукції країни, останніми роками значно зменшила продукцію. За 1966 р. видобула вона 606 тисяч унцій золота, вартости 21.3 млн. долярів, а рекордову продукцію 628 тисяч унцій дала в 1965 р., при коштах 32.65 дол. за унцію (зиск всього 2.35 доляра). В 1956 році кошти продукції на одну унцію становили 27 долярів (зиск 8 дол.). Сильно розвивається два роки тому створена копальня Ню Майнінг Корпорейшен, друга щодо величини і кількости продукції.

У Канаді, яка є другим щодо кількости продуцентом золота у вільному світі, справа ще гірша. Експлуатація більша за американську, в три рази більша за американську, вже сьомий рік спадає, а зокрема сильно обнизилася останнього року — біля 3.3 млн. унцій (у 1940 році — 4.6 млн. унцій). В 1966 році з кількох десятків копалень шість перестало існувати, а постала тільки одна нова. Останнім часом Канада в більшій мірі запоконює американський індустріяльний ринок, бо американського золота не стає.

Оскільки йдеться про СССР, то припускають, що в 1966 р. продукція золота становила там 230 млн. долярів, в 1967 р., — 250 млн. долярів, а в цьому році може перевищити 300 млн. дол. Певним є, що в останніх двох роках в СССР посилено продукцію золота. Від 1965 року Москва зовсім не продавала золота у вільний світ, в роках 1952-65 продала на 3.5 блн. долярів. В роках 1964-66, купуючи збіжжя (860 млн. бушлів), вона плаітла трьом державам золотом, а Аргентині — нафтою.

(Продовження буде)

Лука Луців

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В ПЕРШИХ РІЧНИКАХ „СВОБОДИ"

(1)

Орган Українського Народного Союзу щоденник „Свобода" — святкує сімдесятип'ятиріччя свого існування. Про це ширше певно писатимуть інші автори, а ми хотіли б тут коротко поглянути, що зробила „Свобода" для української літератури в перших своїх чотирьох річниках.

Вже в першій редакційній статті в числі з дня 15 вересня 1893 р. підкреслювала, що ставить собі ціллю „пізнати гідність і народне достоїнство" українського народу „на вольній, гостинній американській землі". Тут, в Америці, „русин показав, що в нього за сила, наколи чужий його не гнете, не запрягає в ярмо неволі". Звертаючися до людей українського роду, редакція зазначувала, що „українці у власних силах ішли дорогою, котра веде до правди, а правда до свободи". І новий тоді часопис „Свобода" мав бути тим провідником, що має вказати шлях, як „просвіщати руський народ, як вказати дорогу до поступу, до цивілізації, та як „сохраняти межи народом його сокровища, його честь, обряд, мову". Найбільшим „сокровищем" (скарбом) кожного народу являєтьcя його мова, а вона найкраще проявляється в літературі народу. І тому „Свобода" від початку свого існування багато місця присвячувала рідному письменству. Бо рідне письменство не тільки плекає та розвиває рідну мову, але також воно містить у своїх творах і духовий скарб свого народу, відбиває його філософію та світогляд. Література віддзеркалює в собі минуле та теперішнє життя українського народу. В ній находимо і сміх і радощі, і сум та тугу за тим, що колись було, і що минулося. Вона плекає також мрію і надії, що знову зверіється слава України.

В 7-ох числах „Свободи" з 1893 року навіть не могло бути багато літературного матеріялу, бо новий часопис набирав віддиху до нового життя. Але вже в першому числі з дня 15 вересня 1893 р. знаходимо вірш, підписаний Федоровим, в якому автор апострофою звертається до „Свободи":

Свободо премила
Жизнь Бога самого!
Чом нам не оказеш
Ти личенька свого.

А далі автор кличе волю в Америці.

В землі Вашингтона
Свободо твій трон —
Коли ти заглянеш
До руських вікон?!.

В другому числі той сам автор видрукував вірш про слов'ян і „Славу", в якому писав про „Русь від Бескид до Алтая". Пізніше зникають зі сторінок часопису твори цього автора, а зате появляються їх редакторa „Свободи", отця Григорія Грушки, який пише оповідання, вірші, статті, а навіть і проповіді та друкує їх у редагованім ним часописі. Та вже в першому річнику зустрічаємо дві поезії Тараса Шевченка. Редактор відгукувався на життєві події, а в Европі і на українських землях шаліла тоді холера, тому отець Грушка друкує поезію Тараса Шевченка під заг. „Чума" вже в третьому числі „Свободи". В четвертому числі т. р. репродукована Т. Шевченкова поезія „Думка" („Вітер в гаї нагинає").

В цьому першому річнику вміщені ще й дві співомовки: „Старі і нові чоботи" (ч. 4) і „Відважні жиди" (ч. 6); під першим віршем підписаний якийсь В. І. М., а другий таки без підпису.

Міг би дехто сказати, що „мало літературного матеріялу" в першому річнику. Але першого року появилися тільки сім чисел, і редактор шукав шляху, як би зробити свій часопис цікавим для своїх читачів. Про це свідчать дальші річники „Свободи".

Другий річник з 1894 року вже в першому числі приносить вірш без авторського підпису.

Христос Спасе
Нарожденний!
Днесь Тя молить
Люд нужденний:
Дай нам волю,
Дай нам мир!

А в другому числі вперше появляється під віршем підпис автора, зазначений початковими буквами: Гр. Гр. (Григорій Грушка). Вірш цей зачинається такою строфою:

Щастя, здравля Вам бажає
Руські люди „Свобода".
Щоб в сім році не зазнали,
Що то нужда, що біда.

Це новорічне побажання кінчається словами, які й сьогодні актуальні:

Руське життя най закипить
На народнім полю.
Во ту маємо свободу,
Тут маємо волю!

Сьогоднішні читачі можуть думати, що літературні твори о. Грушки не мають більшої літературної вартости, але ми повинні оцінювати їх так, як на них дивилися тодішні читачі. Ось що пише про нього тодішній читач „Свободи":

„Отець Грушка був не тільки славним провідником, але й писати знав: як що напише, то вже варто читати. Наші люди тоді не могли дочекатися пошти, коли їм мала прийти „Свобода", так її любили". (Денис Пирч, „Спогади з минулих літ", Пропам'ятна книга, Джерзі Сіті, 1936, стор. 283). Сам отець Грушка писав з приводу двадцятиріччя „Свободи" з Пеняків у Галичині, де він тоді був парохом, таке:

„Якась туга, якийсь сум стискав серце, коли українець з браку своєї газети довідувався про себе самого чи то з польських чи словацьких газет, де наші справи не раз дуже брехливо представляли.

Отже в тих обставинах зродилася в мене мрія видавати власний часопис, писаний українським серцем, навіяний українським духом, українською мовою".

І тому при оцінці літературних творів о. Грушки треба брати до уваги оцю авторову щирість та охоту служити своєму народові. В 6 числі „Свободи" з 1894 р. поміщене Гр. Гр. вірш під заголовком „Руський Народний Союз", який тоді року зорганізували:

Веселися Руси мати,
Діти не пропали!
В Америці вони пізнались,
Наче з гробу встали.

Обнялися твої діти,
„Союз" заложили,
Братня любов, спільна поміч
Навік їх скріпили!

Від того 1894 року „Союз" і „Свобода", в розумінні о. Грушки, це немов рідні брати, хоч „Свобода" аж до 1908 року була тільки органом „Союзу", який аж тоді відкупив друкарню і ціле видавництво на свою виключну власність за суму 16.855 долярів. Автор оцих агітаційно - пропагандивних віршів не дбав про якусь вишукану мистецьку форму своїх віршів. Він послуговувався Шевченковим коломийковим ритмом. В 9. ч. „Свободи" з 1894 року надруковано такий вірш Гр. Гр.:

Блажен муж

Щасливий той чоловік,
Що боїться Бога,
З грішниками не єсть йому
Спільная дорога.
Він Русь любить і братів
„Свободу" читає,
До „Союза" записався,
В читальні буває.

(Далі буде).

ФОНД КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ —

ПОТРІБНО: $600,000; ЗІБРАНО ДОСІ: $512,000; ВПЛИНУЛО В ОСТАННІХ ДНЯХ: $11,000; ЩЕ ПОТРІБНО: $77,000

ЧЕКИ ВИСТАВЛЯТИ НА: UKRAINIAN STUDIES CHAIR FUND, 302 WEST 13th STREET, NEW YORK, N.Y. 100014

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ТРІЮМФАЛЬНА ПОДОРОЖ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Після вислухання з найбільшою увагою знаменного Слова Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого, хор виконав „Боже Великий, Єдиний" Лисенка-Кошиця. Концерт-Академія відбулась в залі дому Українського Хліборобсько-Освітнього Союзу.

У неділю 1 вересня відбулась у Куритибі урочиста Архиєрейська Літургія в Катедрі на Віла Ґваїра; пополудні Кардинал Кир Йосиф відвідав пам'ятник Т. Шевченкові, дім Т-ва Прихильників Української Культури, перебував у резиденції парохії і, після Молебня — прибув на вечерю з представниками української і бразилійської громадськости в Клюбі Конкордія.

Перед відлетом до Арґентини Верховний Архиєпископ Кардинал Йосиф відвідав українські громади в Уніон до Віторія, оселю Антоніо Олінто, Маллет, Понта Ґроса та декілька інших поселень. У Куритибі, після зустрічі з латинським Архиєпископом, Кардинал Кир Йосиф мав також зустріч із духовенством, а в четвер 5 вересня був у приміщенні ХОС-у на прийнятті, влаштованому українським жіноцтвом.

Ще під час перебування Кардинала Кир Йосифа Сліпого в Каракасі, у Венесуелі, кореспондент „Гомону України" з Торонта Н. Ріпецький, який їздив до Боґоти в Колюмбії на Євхаристійний Конґрес, мав нагоду розмовляти з Їх Блаженством. З репортажу, опублікованому частково в „Гомоні України" з 14 вересня довідуємось, що подорож Верховного Архиєпископа Української Католицької Церкви по країнах Південної Америки, в якій він не шкодує трудів, справляє на Достойного Гостя гарне і велике враження. Справжньою турботою Кардинала Кир Йосифа є лише те, щоб це не був „солом'яний вогонь", а щоб усі українці у світі надалі інтенсивніше і спільно працювали „на благо всієї України".

У п'ятницю 6-го вересня Кардинал Кир Йосиф Сліпий мав за пляном відлетіти до Ріо Жайнеро, а потім до Арґентини.

Український Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк 149-2 ave.

● **З Літературно-мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють**, що ЛМКлюб розпочинає свій новий сезон п'ятницевих вечорів — в п'ятницю 20 вересня 1968 р. Виступлять із вступними міркуваннями Іван Керницький, Степан Крижанівський і Антін Малюца. Управа Клюбу рада вислухати думок, побажань та різних суґестій щодо програми вечорів від членів ЛМКлюбу і пирихильних йому гостей. З уваги на безпеку і кращу комунікацію — рішено розпочинати швидше п'ятницеві вечори: точно о годині ½8.

Антисовєтські демонстрації у Вашингтоні

Вашингтон. — Демонстрації біля совєтської амбасади у Вашингтоні проти агресії і насильної окупації Чехо-Словаччини російською комуністичною імперією відбувалися щодня від 21-го до 25-го серпня ц.р. Найбільша демонстрація відбулася 21 серпня: вона розпочалась перед полуднем і тривала до 1-ої год. ночі. Кількість демонстрантів, переважно студентів, доходила часом до тисячі осіб.

Друга більша демонстрація відбулася в суботу 24-го серпня, яку перевели Крайові чехо-словацькі товариства в Америці, при співпраці з Організаціями Українського Визвольного Фронту у Вашингтоні. Третя більша демонстрація відбулася в неділю 25-го серпня. Вона розпочалась біля совєтської амбасади, а пізніше учасники демонстрації перейшли походом і зібралися біля пам'ятника Т. Шевченкові, звідки перейшли до місця біля чехо-словацької амбасади. Тут уформовано делеґацію, яка пішла до амбасади і вручила її представникові заяву про підтримку чехів і словаків.

В усіх демонстраціях проти агресії російської комуністичної імперії і російського імперіялізму брали участь, хоч і в невеликій кількості, українські студенти та члени української громади у Вашингтоні. Відгуки на демонстрації були у вашинґтонській пресі, зокрема у "Washington Post" з 25 і 26 серпня.

Відділ ООЧСУ у Вашинґтоні вислав у перших днях після агресії Москви на Чехо-Словаччину листи до місцевої преси. "Washington Daily News" та "Evening Star" помістили ці листи. 27-го серпня Відділ ООЧСУ вислав листа до 50-ти важливіших щоденників в ЗСА. Щоденник "Evening Star" з 10-го вересня помістив того листа в скороченій фор-

(В. М.)

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ЯПОНСЬКЕ ТОВАРИСТВО СПРИЯННЯ ПОНЕВОЛЕНИМ НАЦІЯМ

Мюнхен. — З Центрального Бюра АБН повідомили, що в Японії, в Токіо, заходами д-ра И. Кіотаки постало Товариство Сприяння Поневоленим Націям. Товариство опубліковало в пресі заклик до японського народу, щоб кожного року в днях 15-21 липня відзначати День солідарности з Поневоленими Націями. В пресових повідомленнях Товариства вже не раз згадувано про боротьбу України за свою державність.

ВІДЗНАЧИЛИ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЦЯ

Гайн Фолс, Н. И. — Українського мистця Тараса Шумиловича відзначено на щорічній виставці в Твілінґ Парку. Серед 120 виставлених картин американських мистців-малярів, після трьох перших нагород, були окремо визначені ще 8 осіб, між ними і Т. Шумилович, за картину „Дейзі". Він виставляв там ще три картини. Виставка відбувається вже 22 роки підряд.

Д-Р ВОЛ. СТАХІВ ПРОПОНУЄ ВИВЧАТИ ІСТОРІЮ СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ

Гаррисбурґ, Па. — Перед спеціяльною Сенатською Комісією стейту Пенсильвенії свідчив д-р Володимир Стахів, який радив включити в шкільну програму того стейту історію слов'янських народів, у тому й українського, адже в тому стейті живе багато українців і їх нащадків. Заява д-ра В. Стахова тривала 25 хв. Він радив вивчати історію різних слов'янських народів та елементи їхньої культури. Українського промовця підтримав голова Шкільної Ради Скрентону Генрі Денді, відомий польський діяч, та ін. Загалом були передані такі пропозиції: вивчати історію і культуру етнічних груп у тому стейті, вивчати кілька слов'янських мов, а не тільки російську, встановити в стейтовому університеті Пенсильвенійську Катедру Українознавства.

Д-Р І. ГЛИНКА ПРОМОВЛЯТИМЕ В ШИКАҐО

Шикаґо, Ілл. — Відомий у науковому світі хемік д-р Ізидор Глинка з Вінніпеґу, буде промовляти в Шикаґо увечорі 23 вересня, в Українському Академічному Клюбі ім. Є. Коновальця, про що повідомив голова того Клюбу, відомий союзовий діяч Мирон Куропась. Темою доповіді гостя буде „Роля українських професіоналістів в розвитку українського життя в Канаді". Д-р Ізидор Глинка є президентом одномільйонової Культурної Фундації ім. Т. Шевченка в Канаді та автором кількох наукових праць із хемії.

ЗАПИСУЮТЬ ДІТЕЙ ДО ПЛАСТОВОЇ СВІТЛИЧКИ

Вінніпеґ. — Щосуботи в Пластовій Домівці на 613 Флора евню провадиться запис дітей від 7 до 11 р. віку до пластового новацтва. Там же можна одержати всі докладні відомості про Пласт і його завдання. Крім того, провадиться запис дітей молодшого віку до Пластової Світлички. З початком вересня Пласт у Канаді розпочав свою діяльність по клітинах і роях.

ПЛАТІВКА З ПІСНЯМИ ІГОРЯ ШАНКОВСЬКОГО

Торонто. — В українській фірмі „Русалка — рекорд" вийшла нова довгограйна платівка з піснями авторетва і у виконанні І. Шанковського — поета і доцента, який викладає мови в одному з коледжів у Канаді. Перші дві його платівки, з піснями легкого жанру, вийшли в Японії у 1955 р., нещодавно дві в Едмонтоні.

„Телевізійний провідник" про Лярису Кукрицьку



Ню Йок. — „ТіВі Ґайд" із 7 вересня ц. р., що виходить мільйоновим накладом, опублікував велику кольорову фотознімку молодої акторки Ляриси Лорет з донечками Уляною і Ганною, в якій українці Ню Йорку легко розпізнали українку Лярису з дому Кукрицьку, заміжню Лисняк. У репортажі Едіт Ефрон „Портрет викрадачки чоловіків" розповідається про молоду і надзвичайно талановиту акторку, яка в щоденній телевізійній серії „Доктор" виконує ролю „викрадачки чоловіків", а в приватному житті є незвичайно милою людиною та доброю мамою. „Спочатку вона здається француженкою", сказано в статті, але потім Е. Ефрон розповідає, що Ляриса Лорет народилась у Варшаві, що її чоловік — українець, і її діти говорять, крім англійської — українською та польською мовами. Акторка довгий час працювала в системі „Голосу Америки", а потім радіо Комітету „Свободи", ненавидить комуністів, через яких мусіла втікати з своєї батьківщини. Чоловік акторки працює бизнесовим аґентом і не забажав давати інтерв'ю та був мовчазний, але сама акторка зачарувала автора репортажу красою, ніжністю і різною тематикою розмови, включно з політичною. Репортаж закінчується описом сцени, коли родина виїздила на відпочинок в кінці тижня. У репортажі кілька разів підкреслено велике обдарування актриси — „слов'янки-красуні". Додатково інформуємо, що п-ні Ляриса Кукрицька-Лисняк прибула до Америки з Европи в 1950 році, з успіхом закінчила Гантер Коледж у Ню Йорку і тут же зробила „мастера" з мистецтва в Колюмбійському університеті. Вона виступала в багатьох виставах на Бродвеї, в п'єсі „Дон Жуан" Лесі Українки на українській сцені, володіє шістьма мовами, і тепер із особливим успіхом грає головну ролю в щоденній телевізійній серії „Лікар". Світлину взято з ТіВі Ґайд" з 7 вересня.

Із Рідного Краю наспіла вістка, що 26-го серпня 1968 року у селі Завадові, біля Стрия, упокоїлась у Бозі наша Дорога **МАТИ**

бл. п.
АНАСТАЗІЯ БІРАКОВСЬКА

Залишила у смутку горем прибитого мужа **ПЕТРА БІРАКОВСЬКОГО**, трьох синів і дочку в Краю і одного сина на чужині.

НЕХАЙ РІДНА ЗЕМЛЯ БУДЕ ЇЙ ЛЕГКОЮ!

Син **БОГДАН**

Замість квітів на могилу
бл. п. **МИХАЙЛА ПЕНЦАКА**
на **СИРОТИ**
складає 15 долярів
о. Євген і Ярослава **ЦЕГЕЛЬСЬКІ**

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. д-ра
ВОЛОДИМИРА ВРЕЦЬОНИ

відбудеться

ПАНАХИДА і ПОСВЯЧЕННЯ НАГРОБНОГО КАМЕНЯ

в суботу, дня 21-го вересня 1968 р.
о год. 12-ій вполудне
на цвинтарі PINE LAWN, LONG ISLAND

Д-р ГАЛЯ БІЛЕНЬКА-ВРЕЦЬОНА

Тел. (516) MO 5-1272

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРЕСПОНДЕНТ ДОБАЧУЄ УКРАЇНСЬКИЙ АРГУМЕНТ У СОВЄТСЬКІЙ ІНВАЗІЇ НА ЧССР

(Закінчення зі стор. 1-ої)

партії. Це він мусить ще й тепер намагатись вияснити ув'язнення українських інтелектуалів.

На зустрічі обидвох президій, чеської і совєтської, в Черні, П. Шелест був таким напастливим у своїй промові, що вся чехо-словацька президія вийшла зі залі.

Найзавзятішим інтервенціоналістом по військовому боці був інший українець, маршал Андрей Гречко. Це він наполягав, що коли Чехо-Словаччині буде дозволена її лібералізація, він не зможе дальше гарантувати совєтську комунікаційну лінію, найбільш загрожені місця якої на совєтських кордонах лежать в Україні, де вітали з одвертими раменами як визволителів навіть війська Адольфа Гітлера. Коли совєтська розвідка схопила Дубчека і його міністрів, то вони тільки одну ніч провели в Польщі, а опісля їх перевезено до найбільшої в Україні мукачівської в'язниці.

Україна ще нездужає на „письменницьку недугу", яка минулої весни запалила іскру революції в чехо-словацькій комуністичній партії. Заарештовано і секретно засуджено щонайменше 20 українських письменників і науковців. Ідеалістичний і сміливий телевізійний репортер, 30-літній Вячеслав Чорновіл, був висланий минулого року, щоб звітувати з судового процесу проти молоді, яку засуджено за читання недозволеної літератури. Закордон передістался контрабандою його подробиці про пересухування в Україні. Чорновола заарештовано в листопаді та засуджено на каторгу в Україні.

Про-совєтські українці, як Шелест і Гречко, добачували в тих методах правильне лікування, що його треба застосувати також у Чехо-Словаччині. Вони собі думали, що швидка доза танків може врятувати не тільки Чехо-Словаччину, але також Україну — кінчить свої міркування Джордж Веллер.

Совєтське військо наставляється зимувати в Чехо-Словаччині

Прага. — Совєти не думають відкликувати в швидкому часі свого війська з Чехо - Словаччини. Вказує на це звернення совєтських військових кол до чеського уряду, щоб той не переводив передбаченої на 1968 р. перкрутації, щоби можна мати багато касарень для совєтського війська. Чеський уряд будцім-то відкинув ту вимогу. Коло сім совєтських дивізій, разом понад 100 000 вояків, таборують в чеських лісах. Вояки сплять під шатрами та просто на землі і вони щораз більше ремствують на відсутність примітивних вигод. Зате Совєти будцім-то дозволять Польщі, Мадярщині, Болгарії і Східній Німеччині відкликати всі свої війська з Чехо - Словаччини. Хоча московська „Правда" признала вперше, що чеські лідери приймають „більш реалістичний підхід до проблем сучасного часу", проте вона далі торочить про „антикомуністичні сили" в Чехо - Словаччині та стверджує, що поворот до нормального стану „це процес не одного дня ані не одної ночі". Між чеським проводом і Московою існують суперечки в різних ділянках. Ось, напр., 13 керівних чеських економістів, здебільша професорів університетів, оприлюднили в партійному органі „Руде Право" заяву, яка підтримує економічні реформи, які почав переводити віце - прем'єр проф. Ота Сік, що його Москва казала виключити з уряду. Заява тих економістів стверджує, що реформи Сіка були намічені після довгих колективних нарад з економістами і не мали нічого спільного з „поворотом до капіталізму", як про це писала совєтська преса.

У Греції відбудеться плебісцит над новою конституцією 29 ц. м.

Атени. — Грецький прем'єр Георг Пападопулос проголосив на пресовій конференції, що плебісцит над текстом нової конституції Греції відбудеться вже 29 вересня ц. р. З цього приводу в найближчий понеділок будуть звільнені всі політичні в'язні, за винятком 2.000 комуністів. Амнестія стосується також до двох колишніх прем'єрів, які перебувають під домашнім арештом із забороною комунікуватись із зовнішнім світом. Зате не визначено ще дати перших виборів до нового грецького парляменту. Коли будуть переведені ті вибори — тоді й вернеться до Греції король Константин, який перебуває на добровільному вигнанні, куди він пішов після невдачної спроби відсунути від влади теперішній уряд. Все ж, навіть після переведення плебісциту над новою конституцією обов'язуватиме ще в Греції воєнний стан: названий грецький прем'єр заявив, що відносини в Греції все ще настільки „хворі", що треба вижидати, поки цілком „видужають".

Українська мова в університеті Вейн

Стараннями Української Культурної Фундації у вересні ц. р., на початку осіннього кварталу будуть відкриті виклади української мови та літератури. Програма передбачає 24 квартальні, або 16 семестральних годин української мови, по 4 години історії української літератури й культури. Є старанні, щоб відкрити теж виклади історії України.

Згадані вгорі виклади українських предметів кредитовані університетом на рівні зі всіми іншими викладами там предметами. Тому студенти можуть брати 24 години української мови в т. зв. ленгвіч ріквайрмент, т. зн. як предмети мови, що обов'язують кожного студента університету.

З викладів можуть користати не тільки студенти Університету Вейн, але теж, за згодою своїх деканів, і студенти сусідніх університетів.

Студенти з-поза місцевих університетів можуть складати іспити тільки з української мови.

Заінтересовані студіями мови й літератури не знайдуть у надрукованих програмах згаданих вгорі українознавчих предметів, бо рішення про відкриття українських викладів запало щойно після надрукування програми на цей осінній квартал. Вони мають появитись у додаткових програмах на початку шкільного року.

Українсько -Американська Культурна Фундація запрошує університетську молодь поголовно користати з викладів українознавчих предметів в Університеті Вейн.

По докладніші інформації можна телефонувати на адресу автора цієї статті, число тел. 341-0757.

Дмитро Строїч.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ЗНОВУ ПІДКРЕСЛЮЮТЬ ЄДНІСТЬ БУКОВИНИ З УСІЄЮ УКРАЇНСЬКОЮ ЗЕМЛЕЮ

„Радянська Україна" з 8 вересня: „Понад 30 нових історичних пам'яток виявили студенти історичного факультету Чернівецького університету під час археологічної практики в Сокирянському районі на Буковині. Студентам пощастило відкрити також чимало пам'яток бронзового та ранньо залізного віків. Зібрані експонати майже нічим не відрізняються від матеріялів з стародавніх поселень лісостепової смуги правобережної України, що свідчить про єдність історичного розвитку на цих землях. Зібрані матеріяли будуть використані для складання археологічної карти Чернівецької області". Подібні повідомлення про знахідки на Буковині з'являються в київській пресі майже щотижня.

КИЇВСЬКА ОПЕРА В ЦЬОМУ СЕЗОНІ

Свій 101-ій сезон київська опера ім. Т. Шевченка розпочала оперою М. Лисенка „Тарас Бульба". В сезоні будуть показані: новий балет харківського композитора Б. Яровинського „Поема про Марію", як повідомляла „Радянська Україна" з 7-го вересня — „присвячений 50-річчю ленінського комсомолу"; українська опера покаже також російську оперу „Хованщина" Мусоргського, „Богдана Хмельницького" К. Данькевича, балет П. Чайковського „Сплячa красуня" та „Фра Дьяволо" Ф. Обера. „До 100-річчя народження Леніна" готується особливий репертуар . . .

РОСІЙСЬКИЙ РЕПЕРТУАР В ТЕАТРАХ УКРАЇНИ

„Радянська Україна" з 11 вересня, вже не позначуючи Сірка очей, „пишеться" з такої нагоди: „Постійна турбота партійної організації про підвищення ідейно-політичного загартування творчих працівників сприяє їх зростанню, появі високоідейних, виконаних на належному художньому рівні творів літератури і мистецтва. В активі наших театрів вистави „Тарас Бульба" Гоголя, „Марина" М. Зарудного, „Марат Козей" В. Зуба в театрі імені Шевченка, „Зикови" і „Старик" Горького, „Дело Ольги Зотовой" О. Толстого, „Вирнеся" Л. Сейфуліної в театрі імені Горького, „Белая ночь" В. Шатуновського в Криворізькому музично-драматичному театрі імені Шевченка та інші." Такий стан лише в Дніпропетровській області, а на Одещині, Харківщині, Луганщині, Сумщині й кількох інших областях репертуар ще більше зросійщений.

ДО 70-ЛІТТЯ НАТАЛІ УЖВІЙ

Відомій акторці Наталі Ужвій минуло 70 р. З того приводу в „Радянській Україні" з 8 вересня була надрукована коротка стаття та перелічено причини, які останніми десятиріччями не дозволяли тій обдарованій актрисі по-справжньому виявити свій талант: „Вона є головою Президії Українського театрального товариства, неодноразово обиралась депутатом Київської обласної ради депутатів трудящих, членом Українського республіканського комітету захисту миру, членом урядового республіканського Комітету, була членом Президії ВЦРПС" . . .

„ТВОРИ" ТА „ІДЕЇ" ЛЕНІНА ДЛЯ ДІТЕЙ

„Культура і Життя" з 12 вересня навела, як зразок, працю Широколанівської сільської бібліотеки на Миколаївщині: „Старанно дібрано книги про вождя для дітей різного шкільного віку. В кімнаті влаштовано книжкові виставки: „Жовтенятам про Леніна", „Рідний наш Ленін навіки живий", „Невгасимий світоч нашого життя" та інші. Книгами сільської бібліотеки користується 320 дітей. Лише за перше півріччя цього року їм видано 403 книги про Ілліча. Нині в Широколанівці немає жодного учня, який би не читав літератури про вождя. Бібліотека запровадила спеціальний облік книг, прочитаних дітьми, у кожному формулярі про це робляться відповідні помітки". Газета закликає інші бібліотеки, щоб вони наслідували такий „приклад".

ТАРЗАН, ч. 6060. Знайшли кабіну!



— Іто, це викарбував великий майстер примітивними знаряддями! Хтонебудь не жив би тут, він мусів бути щасливим!

— Тепер ми єдині люди тут, і ми не є відкривцями цієї щасливої долини!

— Оце бамбукове дерево буде нам доброю кабіною, зараз над озером! — Мені подобається це місце, Тарзане!